

RAWART

GALLERY

על תערוכת היחיד של יורם קופרמינץ, "גיהנום" מיכל הימן, 2014

"הקרב על סטלינגרד", הקרב על סטלינגרד, חזר ואמר פרופ' עדי אופיר, בזמן המלחמה בעזה (בעת שהותו בביקור קצר בישראל). באותו יום צה"ל תקף יותר ויותר. חזרתי הביתה ונכנסתי לראות במחשב מראות של "הקרב על סטלינגרד", אותו קרב בין הצבא האדום והצבא הגרמני, שנמשך מיולי 1942 עד ראשית פברואר 1943, במלחמת העולם השנייה. קרוב לשני מיליון הרוגים, פצועים, נעדרים ושבוים, והרג אזרחים רבים. תמונות הקרב מזכירות את תצלומי מלחמת העולם הראשונה, מראות קשים בשחור לבן, וגם את עזה של עכשיו. עזה מצולמת כבר בצבע, אך איכשהו ההרס שלה מתאסף גם הוא אל היסטוריית השחור-לבן.

מימן: הקרב על סטלינגרד, צלם לא ידוע. משמאל: הקרב על סטלינגרד, 2 אוקטובר 1942. צילום: קלוזה, הארכיון הפדרלי הגרמני

יומיים בלבד לאחר המפגש עם מראות "הקרב על סטלינגרד", זכיתי לראות את העבודות החדשות של יורם קופרמינץ, לקראת תערוכתו המתקרבת "גיהנום". רובן בצבעים חריפים, כאלה שלימדו אותנו שהם צבעי הגיהנום. שתי סדרות הונחו לפני, ושידרו מיד תמהיל חדש.

זו לצד זו שכבו להן מלחמה אחת ליד השנייה, "מלחמות שוכבות". שוכבות במוזיאונים (לא רחוק היום שעזה תצטרף אליהן): המלחמות שלא נותר לנו אלא לדמיין, אלה שכבר צוירו, אלה שכבר יש מהן תצלומים, ובעיקר אלה מתוך האינטרנט. כשלושים עבודות חדשות, דחוסות בפסולת של שאריות ציור, פסולת של פלטות זכוכית רקובות מתחילת הצילום, אמולסיות דביקות של נגטיב (ג'לטיין, חלבונים קרושים, עצמות דגים), פסולת של צלמים מחוקים, של תצלומים ללא מצלמה, אשפה של קונטרול מרחוק, ג'אנק של שיבושי תקשורת, שאריות אינפרא אדום, שיירים של דימום על אפו הלבן של סוס, הצלב האדום על לבן. מסע, כמו עברו העבודות בסד "העינויים" של ז'אן אמרי¹, נכתבות עשרות שנים אחרי, ובו בזמן.

המרחק בין מלחמת קרים 1853-1856, "הקרוב על סטלינגרד" 1942-1943, האינתיפאדה ב-2000, והמלחמה בעזה ביולי-אוגוסט 2014 - מלחמת אוקטובר ב-1973 מונחת על הצד - המרחק בין כל אלה נמחק אצל יורם קופרמינץ, אשר סופח אל קרבו את תולדות הרפואה, תולדות השיגעון, והאינטרנט של המאה ה-21. העבודות, במידה רבה, מגחכות את ההתפעלות מטכנולוגיות המאה ה-21: אותם גברים, אותם חיילים, עם אותם כובעי פלדה מטופשים, בתוך מחילות חפורות, תצלומים ממעל, תימרות עשן, מבנים הרוסים בשטח אזרחי, חורבן, והשיבושים - השיבושים בתצלומים עצמם. אני חושבת לעצמי, שיוורם נלחם קודם כל באויב שחור-לבן. ואחר כך בצבע. הרי דבר מוזר ביותר הוא הצילום, על גבול הנוכחות, שהתחיל בשחור-לבן ואחר כך עבר לצבע.

אני חושבת על כך שליוורם ולי יש עניין משותף במרחבים של אסון, במבנים כפולים, בהתקפות על קשרים בלתי ניתנים להפרדה. אני חושבת גם על ה"מציל-תוקף", שנמצא במרחב של אלבום המשפחה, באלבומי הניצחון, בעיתונות, במוזיאון, וגם בין דפי הפסיכואנליזה, בתוך עשרות תיאורי-מקרה. לא אחד תוקף, ואז אחר שבא להציל, אלא אותו אחד. אחת. קודם תוקפת, אחר כך מצילה. נו, מדינת ישראל, צה"ל. עד המלחמה בעזה ב-2014, כמעט ועלה בידם לעשות הפרדה בין התוקף והמציל, הפעם זה נגמר סופית. ויוורם לא מתבלבל. הוא מזהה אותם, את ה"מצילים-תוקפים", כבר שנים ארוכות. גם את ה"מצילים-תוקפים" של האמנות. יורם מטפל בהם לפני שהם יטפלו בו שוב. הוא משסה זו בזו שתי סדרות בתערוכתו, אחת של תצלומי הדיורמות מתוך האינטרנט במוזיאונים צבאיים, והשנייה תצלומי מצלמות רשת מעזה. כך הוא גם מקרב אותנו אל ההיסטוריה של הצילום, וגם אל שתי התחלות של אדם אחד, אל לואי ז'אק מנדה דאָגר, מי שיצר את הדיורמה הראשונה בפאריס ב-1822, ומאוחר יותר המציא המצאה נוספת (יחד עם ניספור ניֶיֶפֶס) את הדאָגרוטיפ בצילום.

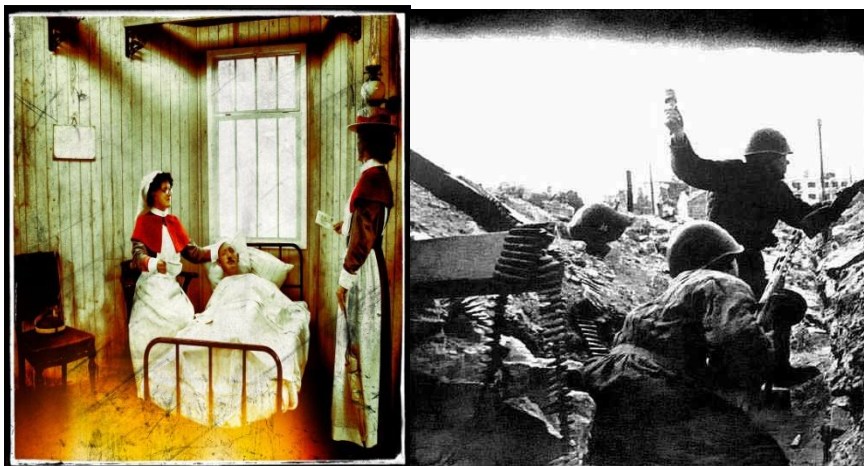
¹ ז'אן אמרי, "עינויים", מעבר לאשמה ולכפרה: ניסיונותיו של אדם מובס לגבור על התבוסה, תרגום מגרמנית: יונתן ניראד, בעריכת אילנה המרמן, סדרת פרוזה אחרת/מסות, הוצאת עם עובד: תל אביב 2000.

יורם קופרמין, גיהנום, 2014

מוזיאונים, מורשות מפוארות, דלות ועלובות, יורם מזהה אתכם, "מצילים-תוקפים". באחת הדיורמות מוצג פצוע שוכב, שתי אחיות ניצבות לצדו, שוב בלבן-אדום, אחת תומכת את ראשו של הפצוע, עיניו עצומות. והאמן קופרמין עוטף את תחתית המיטה באש צהבהבה, עוד רגע ישקעו כולם.

האסון בעבודות של יורם קופרמין הולך ומתפשט. מקריס, בולס את "הקרב על סטלינגרד" של עדי אופיר. כל המלחמות מותכות, וגם המוזיאונים. ובי נכנס השיגעון, ואני רואה עוד דיורמה - את החדר הריק של ואן-גוך בארל (1888). את הכיסא מצד שמאל - כמעט באותו מקום. את החלון. את המיטה הצרה. רצפת העץ.

מימין: יורם קופרמין, ללא כותרת, 2014. משמאל: הקרב על סטלינגרד, צלם לא ידוע

פעם כתבתי: "התוקפים, לאחר שסיימו להתקיף, חוזרים להציל. מראים לתפארת את מה שניצל. המצילים, לא אחת, מופיעים מתוך הערפל לאחר התקיפה כמושיעים, רצים עם ניצולים על ידיהם. איש לא ראה, איש לא שמע, שלרגע אחד או יותר, במרחבים ללא עדים, הם עצמם היו התוקפים, התוקפות. קשה מאד לראות זאת, כמעט בלתי אפשרי, להיות נמענים-מעוניינים בתדרים כה עמומים..."². יורם נמען ייחודי. שומר מסך.

---

² מיכל היימן, "מבעד לחזותי: מעשה באמנות שמתקיפה חיבורים, 1917-2008", הרצאה, וידיאו צבע עם פסקול, 100 דקות, 2008